

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 12CoP/109/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2223200670
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bundzelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2223200670.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Bundzelová a sudkýň: JUDr. Katarína Slováčková a Mgr. Andrea Hadnagyová, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti: 1/ A. B. C. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. F. XX, 2/ B. A. G. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. F. XX, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda, deti rodičov: matka – B. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. F. XX, zastúpená: JUDr. Miloš Chrenko, advokát so sídlom Hlavná 25, Trnava, a otec – A. H. I. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. F. XX, zastúpený: JUDr. Ildikó Uleklová, advokátka so sídlom Hlavná 21, Dunajská Streda, o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu, o nariadenie neodkladného opatrenia, na odvolanie matky proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 14P/23/2023 zo dňa 20. júna 2023, takto

rozhodol:

Odvolanie matky sa o d m i e t a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie nariadil neodkladné opatrenie v nasledovnom znení:
„Otec je oprávnený realizovať styk s maloletými deťmi: A. B. C. A., nar. XX.XX.XXXX a B. A. G. A., nar. XX.XX.XXXX, v období:
od 10.07.2023 od 9:00 hod. do 16.07.2023 do 17:00 hod. a
od 24.07.2023 od 9:00 hod. do 13.08.2023 do 17:00 hod.“

Súd udeľuje súhlas na vycestovanie maloletých detí do Veľkej Británie.“

2. Po právnej stránke súd prvej inštancie uznesenie odôvodnil ust. § 324 ods. 1, 2, 3, § 325 ods. 1, 2, § 329 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), čl. 4 veta druhá, § 2 ods. 1, § 360 ods. 1, 2, § 367 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP) a vecne tým, že dňa 12.06.2023 bol súdu prvej inštancie doručený návrh otca maloletých detí na nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že je v záujme maloletých, aby trávili primeranú časť letných prázdnin s otcom a aby mohli navštíviť rodinu vo Veľkej Británii za účelom udržiavania rodinných vzťahov. Prvoinštančný súd vyhodnotil návrh otca ako dôvodný. Konanie o rozvode a o úprave práv a povinností k maloletým deťom sp. zn. 14P/9/2023 doposiaľ nebolo právoplatne skončené. Rovnako nebolo právoplatne rozhodnuté ani o úprave rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu, pričom súdu prvej inštancie nie je známa ani žiadna dohoda rodičov smerujúca k úprave ich práv povinností k maloletým. V zmysle čl. 9 Dohovoru o právach dieťaťa má dieťa právo udržiavať kontakt s oboma rodičmi, ak je odlúčené od jedného alebo oboch. Súdu prvej inštancie nie sú známe žiadne skutočnosti, pre ktoré by osobný kontakt s otcom a jeho matkou (starou matkou detí) nebol v záujme maloletých detí. Súd musí pri rozhodovaní o maloletých prihliadať predovšetkým na ich najlepší záujem, pričom osobný kontakt s otcom, pred ale aj po rozvode, je bezpochyby v súlade s ich najlepším záujmom. Obzvlášť v situácii, keď sa rodičia nevedia dohodnúť na stretávaní sa otca s deťmi na čas do rozvodu, pričom meritórne o tom súd doposiaľ nerozhodol, nakoľko z dôvodov na strane matky došlo k odročeniu pojednávania. Preto

mal prvoinštančný súd za to, že čiastočná úprava styku otca s maloletým deťmi týkajúca sa obdobia letných prázdnin, vrátane vyslovenia ich vycestovania do Veľkej Británie za účelom stretnutia sa so starou matkou, prostredníctvom inštitútu neodkladného opatrenia je v tejto situácii v súlade s najlepším záujmom maloletých detí.

3. Proti tomuto uzneseniu podala matka prostredníctvom právneho zástupcu v zákonnej lehote odvolanie. Uznesenie prvoinštančného súdu označila za nesprávne, nedostatočne zdôvodnené, vychádzajúce z nedostatočne zisteného skutkového stavu a predovšetkým rozporné so záujmami maloletých detí. Mala za to, že v predmetnej veci nie je daná žiadna neodkladná potreba úpravy pomerov. V súčasnosti prebiehajú dve konania vo veci samej - konanie o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu a konanie o rozvod a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. Súdny prítom už rozhodovali o potrebe dočasnej úpravy pomerov formou úpravy styku otca s maloletými. Okresný i krajský súd dospeli k záveru, že potreba úpravy styku otca s maloletými neodkladným opatrením nie je daná. Otec sa s maloletými deťmi totiž pravidelne stretáva, čo ostatne v konaní sám potvrdil a teda sa realizuje jeho zákonné právo styku s maloletými deťmi. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 14CoP/1/2023 zo dňa 13.06.2023, v ktorom sa Krajský súd v Trnave primárne zaoberal tým, či je daná potreba bezodkladnej úpravy pomerov v zmysle ust. § 325 ods. 2 CSP. Ide o aktuálne rozhodnutie vychádzajúce z nezmenených skutkových okolností v porovnaní so skutkovým stavom ku dňu 20.06.2023, kedy rozhodoval súd prvej inštancie. Ak teda Krajský súd v Trnave považoval styk otca s maloletými za dostatočný, resp. nenarúšajúci riadny vývoj maloletých detí, nie je dôvod na úpravu styku otca s deťmi neodkladným opatrením pár dní po rozhodnutí Krajského súdu v Trnave. Rozsah úpravy styku otca s maloletými deťmi počas letných prázdnin (4 týždne) je neprimeraný a úplne neprijateľný v rámci konania o neodkladnom opatrení. Na takúto rozsiahlu úpravu styku nie je žiadny podklad v doterajšom dokazovaní. Maloleté deti sa k myšlienke stráviť s otcom takú dlhú dobu postavili odmietavo, keď sa síce vyjadrili, že s otcom chcú byť, avšak v oveľa menšom rozsahu a nechcú byť od matky odlúčené na takú dlhú dobu. Súdy prvej inštancie navyše skutkový stav nesprávne subsumovali pod ust. § 367 ods. CMP upravujúce odovzdanie dieťaťa do starostlivosti osoby, ktorú označí súd, pričom v danom prípade sa však jedná o úpravu styku otca s maloletými. Matka v ďalšom poukázala na nepreskúmateľnosť prvoinštančného uznesenia v časti výroku o udelení súhlasu na vycestovanie maloletých detí do Veľkej Británie. V odôvodnení podľa matky absentuje relevantné zdôvodnenie prečo mal súd prvej inštancie preukázanú potrebu takéhoto rozhodnutia, či už skutkovo alebo právne (chýba zákonné ustanovenie, podľa ktorého o tomto výroku rozhodol). Sporná je i formulácia výroku, v ktorom nie je uvedené, komu sa súhlas na vycestovanie udeľuje a na akú dobu. Matka zároveň namietala udelený súhlas na vycestovanie maloletých do Veľkej Británie. Zdôraznila, že maloletí vo Veľkej Británii neboli dlhú dobu. Tvrdenie otca o pozitívnom vzťahu so starou matkou vo Veľkej Británii sú len želaním otca a nie skutočnosťou. Keď sa s maloletými rozprávala o tom, že by mali ísť cez leto za starou matkou do Veľkej Británie, maloletí sa k tomuto vyjadrili odmietavo a do Anglicka ísť nechceli. Je preto potrebné rešpektovať prejavenu vôľu maloletých a nenútiť ich proti ich vôli vycestovať do fakticky cudzieho prostredia na tak dlhú dobu. Matka súčasne vyjadrila dôvodné obavy, že otec sa z Veľkej Británie na Slovensko nemusí vôbec vrátiť a s maloletými tam zostane. Záverom odvolania navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zmenil tak, že návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietla.

4. K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník s tým, že je v záujme maloletých detí, aby mohli rovnoprávne udržiavať kontakt s rodičmi a aby mali možnosť stretávať sa s rodinnými príslušníkmi oboch rodičov. Maloletí majú právo zúčastniť sa s rodičmi na rôznych aktivitách, majú právo na udržiavanie rodinných vzťahov, aj keď sú mimo územia Slovenskej republiky. Otec maloletých je štátnym príslušníkom Veľkej Británie, kde má aj rodinu. Zatiaľ neexistuje žiadne rozhodnutie o úprave rodičovských práv a povinností k maloletým deťom a o určení styku otca s maloletými deťmi. Rodičia sa t. č. nevedia dohodnúť ohľadom úpravy práv a povinností a styku otca s maloletými, preto otec žiadal o nariadenie neodkladného opatrenia na úpravu styku počas letných prázdnin a na udelenie súhlasu na vycestovanie do Veľkej Británie.

5. Otec vo vyjadrení k odvolaniu matky žiadal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdiť. Poukázal na to, že styk otca s maloletými deťmi bol pred nariadením neodkladného opatrenia neupravený, pričom matka si uzurpovala právo rozhodovať o stretávaní otca s maloletými. Matka sa snaží o minimalizáciu styku otca s maloletými v snahe narušiť ich puto. Zároveň odmieta uzatvorenie akejkoľvek dohody, ktorá by sa odchyľovala od jej predstáv. Pokiaľ nie je rozhodnuté

o zverení maloletých, majú obaja rodičia rovnaké právo na styk s maloletými deťmi. Od konania o predošlom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia došlo k podstatnej zmene. Súd prvej inštancie medzičasom ustálil, že matka nemá záujem o konštruktívne riešenie veci. Nemá záujem umožňovať styk otca s maloletými v rovnocennom rozsahu a nemieni rešpektovať súdne rozhodnutia o styku otca s maloletými, ktoré nezodpovedajú jej predstave. Podľa otca je štandardom súdnej praxe, že súdy upravujú osobitný režim stretávania počas prázdnin, kedy majú maloleté deti viac voľného času, ktorý môžu stráviť s rodičmi. Matka na úkor maloletých presadzuje svoje záujmy. Ignoruje skutočnosť, že maloleté deti sa narodili vo Veľkej Británii, kde prežili značnú časť svojho života, majú tam starú matku a majú aj občianstvo Veľkej Británie. Otec nemá žiaden záujem ostať s maloletými vo Veľkej Británii. Pre maloleté deti je žiadúce zachovanie väzieb a rozvíjanie vzťahu s rodinnými príslušníkmi. Maloletí majú právo na vzťah a kontakt so starou matkou. Otec s maloletými už vycestoval do Veľkej Británie, má zakúpené spätočné letenky a vráti sa tak, aby rešpektoval rozhodnutie súdu.

6. V súvislosti s vyjadrením kolízneho opatrovníka k odvolaniu matky otec uviedol, že napadnuté neodkladné opatrenie zabezpečilo rovnoprávne stretávanie s maloletými deťmi počas prázdnin a udržiavanie väzby maloletých s ich starou matkou vo Veľkej Británii. Poukázal na čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý je premietnutý aj do Zákona o rodine a mal za to, že je potrebné, aby súd rozhodoval podľa záujmu maloletých detí, ktorý bol jasne vyjadrený ich kolíznym opatrovníkom. Pre úplnosť dodal, že sa už s maloletými vrátil z Veľkej Británie, a preto je tvrdenie matky o jeho zámere uniesť maloleté deti účelové a nepravdivé.

7. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie matky bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným účastníkom, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d) CSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľka v odvolaní použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal napadnuté uznesenie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie matky je potrebné odmietnuť.

8. V predloženej veci súd prvej inštancie na základe návrhu otca odvolaním napadnutým uznesením nariadil neodkladné opatrenie, ktorým upravil styk otca s maloletými deťmi počas letných prázdnin roku 2023, konkrétne v období od 10.07.2023 od 09.00 hod. do 16.07.2023 do 17.00 hod. a v období od 24.07.2023 od 09.00 hod. do 13.08.2023 do 17.00 hod., pričom zároveň udelil súhlas na vycestovanie maloletých detí do Veľkej Británie.

9. Z predmetného uznesenia súdu prvej inštancie je zrejmé, že účinky trvania neodkladného opatrenia sú časovo obmedzené priamo vo výroku napadnutého rozhodnutia, nakoľko nariadené neodkladné opatrenie trvá len počas letných prázdnin roku 2023 v obdobiach vyššie špecifikovaných, t. j. trvá do 13.08.2023.

10. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

11. Podľa § 333 CSP, neodkladné opatrenie zanikne, ak uplynul čas, na ktorý bolo nariadené.

12. Podľa § 386 písm. c) CSP, odvolací súd odmietne odvolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné.

13. Podľa čl. 4. ods. 1 Základných princípov CSP, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

14. V zmysle ust. § 333 CSP neodkladné opatrenie bez ďalšieho zaniká uplynutím času, na ktorý bolo nariadené, pričom zánik jeho účinkov sa viaže na objektívnu právnu skutočnosť, ktorou je uplynutie času. O zániku neodkladného opatrenia v takom prípade súd nevydáva osobitné rozhodnutie. V predloženej

veci je zrejme, že účinky neodkladného opatrenia v zmysle ust. § 333 CSP pominuli uplynutím dňa 13.08.2023.

15. Civilný sporový poriadok výslovne neupravuje spôsob rozhodovania o odvolaní proti uzneseniu súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré zaniklo v dôsledku uplynutia času, a tak stratilo svoje opodstatnenie. Aktuálna právna úprava neobsahuje úpravu identickú, či obdobnú s úpravou § 218 ods. 1 písm. e) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej bola dôvodom odmietnutia odvolania (aj) skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie zaniklo inak. Predtým, než pristúpi odvolací súd k posudzovaniu dôvodnosti podaného odvolania z jeho vecnej stránky, posúdi, či odvolateľ splnil všetky procesné podmienky prípustnosti odvolania. Následkom absencie niektorej z procesných podmienok prípustnosti odvolania je jeho odmietnutie. Odvolacie konanie predpokladá primárne existenciu rozhodnutia súdu, ktoré má byť preskúmané, bez takéhoto rozhodnutia nemá odvolací súd, o čom konať.

16. Nakoľko v danom prípade nastala po vydaní napadnutého uznesenia vyššie uvedená právna skutočnosť, odpadla možnosť vecného preskúmania odvolania matky smerujúceho voči uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým nariadil neodkladné opatrenie ohľadom úpravy styku otca s maloletými deťmi počas letných prázdnin roku 2023 a s tým súvisiaceho súhlasu súdu na vycestovanie maloletých detí do Veľkej Británie, ktorý odvolací súd považoval výlučne viažúci sa na návrh otca úpravy styku s mal. deťmi počas letných prázdnin v roku 2023 a preto sa ani nezaoberal ďalšími odvolacími námietkami matky ohľadom udelenia súhlasu súdu na vycestovanie maloletých detí do Veľkej Británie.

17. Z hľadiska právneho základu ide o naplnenie predpokladov definovaných v článku 3 ods. 1 Základných princípov CMP, resp. v článku 4 ods. 1 Základných princípov CSP; t. j. o analogické použité ustanovenia zákona (v tomto prípade § 386 CSP), ktoré upravuje vec čo do obsahu a účelu najbližšie posudzovanej právnej veci. Vzhľadom na uvedené preto odvolací súd odvolanie matky s prihliadnutím na najbližšiu procesnú úpravu posudzovanej veci odmietol.

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval, keďže toto patrí až konečnému rozhodnutiu (§ 262 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP).

19. Senát odvolacieho súdu toto uznesenie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).